

tilhøre den efter guddommelig Ordning og den første Kirkes Exempel; der opstaaer deraf langt større Ulemper, end der lader sig sige med saa Ord." Dertil var det kommet, at Menighederne vare aldeles trængte ud, hvorjomhelst Talen var om at organisere Kirken, at anlægge den kirkelige Bestyrelse fra de lavere indtil de høiere Trin. "Den menige, uforstandige, uerfarne Bøvel" — det er en Betegnelse af Menighederne, som forekommer i en af Tydslands Kirkeordninger fra denne Tid. Slet saa ligefrem talte man ikke just altid; men i Birkeligheden behandlede Menigheden som "en uforstandig, uerfarne Bøvel", hvis Stemme maatte holdes ude i alle kirkelige Anliggender.

Hvad er nu Virkningen bleven af den Bei, som saaledes er bleven fulgt, og hvor man mere og mere har tabt den reformatoriske Tanke af Synne. Virkningen er for det Første bleven den, som vi oftere have Leilighed til at erfare: der forelægges Testimonier fra Geistlige rundt omkring i Landet, der lyde paa Menighedens aandelige Livløshed, aandelige Umodenhed, aandelige Umyndighed. Allerede den Uforbeholdenhed, hvormed disse Testimonier udstedes, kan forundre, thi det Spørgsmaal ligger her uafviseligt nær: Hvor er Skylden at søge til denne aandelige Umodenhed og Umyndighed? Sagen lader sig ikke klare dermed, at man tramper paa Tædrenes Grave og lader sig forlyde med, at naar vi havde levet dengang, saa vilde Sagen have havt en ganske anden Stilling. Dermed er Tingen ikke klaret; thi denne Menighedernes nedfunkne Tilstand er 300 Aars Værk. Altsaa er Grunden at søge i et af To: enten i Mangl af Dygtighed, Indsigt og Nidkærhed, hvormed den præstelige Gjerning maa være udført, eller, naar det ikke kan tænkes, da i den sjæve Stilling, hvori Menighederne fra først af ere blevene satte, i den fuldstændige Passivitet, hvormed Menighederne ere henviste til blot at høre og modtage uden at have en virksom Stemme med i de kirkelige Anliggender. Altsaa, allerede den Uforbeholdenhed, hvormed man seer disse Attester udstedes, har noget Mærkeligt ved sig; men det er ikke det Mærkeligste. Det Mærkeligste er den Maade,

hvorpaa disse Vidnesbyrd modtages; thi hvor nærgaaende de end ere for Menighederne, er der ikke synderlig Spor til, at de blive ilde optagne; de sees ikke at vække Uvillie eller at fremkalde alvorlig Indsigelse; man synes tværtimod at finde, at det er ganske i sin Orden, at Menighederne faae dette Skudsmaal af deres Geistlige, og naar der gjøres et Skridt som i det foreliggende Lovudkast til omsider at høre Menighederne op af den nedtrykte Tilstand og gjenindsætte dem i den Stilling, som Evangeliet og Reformationen har forbeholdt dem, da trykker man sig ved at gaae ind derpaa; man synes at mene, at det er bedre, at det bliver ved at gaae i den gamle Gænge, man puster ikke at sættes i Besiddelse af Rettigheder, som ogsaa vilde medføre Ansvar, Møje og Besvær. Det er altsaa den ene pienhynligt foreliggende Virkning af den Bei, vi hidtil ere staaede ind paa. En anden Virkning er den, at hvor der findes noget Liv i Menighederne, har dette Liv en halv theologisk Charakter. Og dette er vel ganske naturligt. Hvor Præsten er den, fra hvem Livet alene skal udgaae, af hvem Livet alene skal ledes og styres, der kan det ikke være andet, end at Menighedens Liv bliver et Aftryk af Præstens. Menighedslivet bliver saaledes underkastet alle de Svingninger, der foregaae i den theologiske Verden og nærmest bevirkes ved Skifte i Præsteembedets Besættelse. Menighederne blive saaledes paa mange Steder gennemtrængte af ganske sæere og aparte Meninger, af sæere Maader at tænke paa og tale om de kirkelige Anliggender; de blive trukne ind i theologiske Strids-spørgsmaal, blive indviklede i alle theologiske Stridigheder. Men heraf kan der, som Enhver vil see, ikke komme noget Godt. Der kommer ikke noget ud deraf, naar Mand, som ikke ere forberedte til denne Gjerning, trænge sig frem til Kærestolen, naar de ville tiltage sig et afgjørende Ord i Strids-spørgsmaal mellem Theologerne, Spørgsmaal, som ligge over deres Synskreds. Menighedslivet maa, for at være sundt og brugbart, være henviist til et ganske andet Omraade. En svensk Geistlig har nylig udtalt i en Forhandling, der er ført om lignende Gjenstande i Slaane: "Skolen kan være en god Skole, men der er No-